

Sygn. akt III AUa 970/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący sędzia Krzysztof Szewczak (spr.)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 marca 2022 r. w L.

sprawy Z. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do rekompensaty

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 8 października 2021 r. sygn. akt IV U 899/20

oddala apelację

Krzysztof Szewczak

III AUa 970/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 sierpnia 2020 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił Z. W. prawa do rekompensaty. W uzasadnieniu tej decyzji ZUS wskazał, że nie przysługuje ubezpieczonemu rekompensata, ponieważ nie udowodnił on na dzień 1 stycznia 2009 r. co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze r. w rozumieniu art. 32 lub 33 ostatnio powołanej ustawy emerytalnej w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. 1983 r., Nr 8, poz.43 ze zm.). Organ rentowy nie uznał za pracę w szczególnych warunkach zatrudnienia ubezpieczonego w okresie od 1 grudnia 2006 r. do 8 maja 2008 r. w wymiarze 1 roku, 2 miesięcy i 18 dni (z wyłączeniem okresów niezdolności do pracy przypadających po dniu 14 listopada 1991 r.) w (...) M. M. na podstawie świadectwa pracy z dnia 9 maja 2008 r., ponieważ w świadectwie tym brak jest ściśle określonego charakteru wykonywanej pracy i stanowiska pracy (kierowca). ZUS uznał okresy pracy w szczególnych warunkach w łącznym wymiarze 9 lat, 5 miesięcy i 17 dni.

W odwołaniu od tej decyzji Z. W. domagał się ponownego rozpoznania wniosku, ponieważ w jego ocenie legitymuje się on 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wnosił o oddalenie odwołania i wywodził jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, podnosząc, że ubezpieczony nie udowodnił co najmniej 15-letniego wykonywania prac w szczególnych warunkach. ZUS wymienił zatrudnienie ubezpieczonego uznane za pracę w

szczególnych warunkach w łącznym wymiarze 9 lat, 5 miesięcy i 17 dni. Na tę pracę składają się następujące okresy zatrudnienia: od 11 kwietnia 1984 r. do 24 kwietnia 1987 r. oraz od 23 maja 1987 r. do 2 maja 1992 r. w Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w Ł., od 8 marca 2004 r. do 15 kwietnia 2005 r. w Przedsiębiorstwie Usługi (...) oraz od 5 maja 2006 r. do 22 września 2006 r. w (...) J. S..

Wyrokiem z dnia 8 października 2021 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił zaskarżoną decyzję poprzez ustalenie Z. W. prawa do rekompensaty od dnia(...).

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że pozwany organ rentowy decyzją z dnia 3 sierpnia 2020 r., na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przyznał Z. W., urodzonemu w dniu (...), emeryturę od dnia (...), tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Do wniosku z dnia 6 lipca 2020 r. o emeryturę ubezpieczony załączył, m.in. świadectwo pracy w szczególnych warunkach w Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w Ł. w okresie od dnia 11 kwietnia 1984 r. do dnia 2 maja 1992 r. Zaskarżoną decyzją z dnia 3 sierpnia 2020 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do rekompensaty.

ZUS za pracę ubezpieczonego w szczególnych warunkach w łącznym wymiarze 9 lat, 5 miesięcy i 17 dni uznał następujące okresy zatrudnienia: od 11 kwietnia 1984 r. do 24 kwietnia 1987 r. oraz od 23 maja 1987 r. do 2 maja 1992 r. w Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w Ł., od 8 marca 2004 r. do 15 kwietnia 2005 r. w Przedsiębiorstwie Usługi (...) oraz od 5 maja 2006 r. do 22 września 2006 r. w (...) J. S..

Pracę w szczególnych warunkach, poza w/w niekwestionowanymi okresami pracy, ubezpieczony wykonywał również w niżej wskazanych okresach:

od 1 grudnia 2006 r. do 8 maja 2008 r. był zatrudniony w (...)M. M. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony i taką pracę stale, w pełnym wymiarze czasu pracy faktycznie wykonywał. W okresie tego zatrudnienia ubezpieczony nie wykonywał pracy mechanika, pierwotny wpis w świadectwie pracy, dotyczący zatrudnienia na stanowisku kierowca-mechanik, był nieprawidłowy. Wymiar tej pracy (z wyłączeniem okresów niezdolności do pracy przypadających po dniu 14 listopada 1991 r.) wynosi 1 rok, 2 miesiące i 18 dni.

Ubezpieczony, poza w/w okresami pracy w Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w Ł., niekwestionowanymi przez organ rentowy jako zatrudnienie w szczególnych warunkach (od 11 kwietnia 1984 r. do 24 kwietnia 1987 r., od 23 maja 1987 r. do 2 maja 1992 r.), pracował w tym Przedsiębiorstwie również w okresach: od 5 maja 1975 r. do 12 listopada 1977 r. i od 10 stycznia 1978 r. do 28 października 1982 r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony i taką pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy faktycznie wykonywał. Łączny wymiar tej pracy (nieuwzględnionej przez ZUS) w obu wymienionych okresach wynosi 5 lat, 3 miesiące i 27 dni.

Sąd Okręgowy następnie wskazał, iż stosownie do art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 1924) pod pojęciem rekompensaty należy rozumieć odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabędą prawa do emerytury pomostowej. Zgodnie z art. 21 ust.1 i 2 oraz art. 23 ust.1 i 2 ostatnio powołanej ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art.173 i art.174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd I instancji stwierdził, że Z. W. spełnia przesłanki nabycia prawa do rekompensaty. Postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że legitymuje się on ponad 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 2009 r. Do niekwestionowanego przez organ rentowy okresu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 9 lat, 5

miesiący i 17 dni należy doliczyć pracę w (...) M. M. w wymiarze 1 roku, 2 miesiący i 18 dni oraz w Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w Ł. wymiarze 5 lat, 3 miesiący i 27 dni.

Zdaniem Sądu Okręgowego, zgromadzone w sprawie niniejszej dowody z dokumentów w postaci sprostowanego świadectwa pracy w (...) M. M. z dnia 5 stycznia 2021 r. (k. 35), umowy o pracę zawartej z tym pracodawcą (k.57-58) oraz świadectwa pracy z (...) Ł. z dnia 4 stycznia 2021 r. (k. 61), w połączeniu z dowodem z przesłuchania Z. W. w charakterze strony, prowadzą do wniosku, że w okresach wynikających ze świadectw pracy ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Dowody te we wzajemnym powiązaniu dają podstawy do przyjęcia, że praca ubezpieczonego w tych zakładach pracy była pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). Prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony zostały wymienione pod pozycją 2 Działu VIII Wykazu A stanowiącego załącznik do ostatnio powołanego rozporządzenia.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję poprzez ustalenie Z. W. prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia(...), tj. od miesiąca, w którym został złożony wniosek.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł.. Zaskarżając wyrok Sądu I instancji częściowo, tj. w zakresie daty początkowej prawa do świadczenia, apelant zarzucił mu:

1/ naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe art. 184 ust. 1 pkt 1 i art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 291) oraz § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) w związku z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 1924) poprzez ustalenie prawa do emerytury z rekompensatą na dzień (...) osobie niespełniającej w tej dacie przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach;

2/ sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego przez uznanie, że wnioskodawca w dniu(...) spełnił wszystkie warunki wymagane do przyznania emerytury z rekompensatą, w tym udokumentował ponad 15-letni okres pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

W konsekwencji tych zarzutów apelant wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie prawa do rekompensaty od dnia 1 sierpnia 2021 r. oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Jednocześnie wnosił o rozpoznanie apelacji na posiedzeniu niejawnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zostały w niej przedstawione zarzuty skutkujące zmianą lub uchYLENIEM zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, zarówno poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, czyniąc je, stosownie do art. 387 § 2¹ k.p.c., podstawą własnego rozstrzygnięcia, wobec czego zbędne jest ponowne ich przedstawianie.

W pierwszej kolejności należy się odnieść do przedstawionego w apelacji zarzutu sprzeczności ustaleń Sądu I instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, czego organ rentowy upatrywał w uznaniu, że wnioskodawca w dniu (...) spełnił wszystkie warunki do przyznania emerytury z rekompensatą, w tym, że udokumentował ponad 15-letni okres pracy wykonywanej w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Jednocześnie w uzasadnieniu apelacji organ rentowy jednoznacznie stwierdził, że nie kwestionuje ustaleń Sądu I instancji w zakresie wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach przez okres co najmniej 15 lat. Apelant podniósł,

że w toku postępowania przed organem rentowym wnioskodawca nie udokumentował okresu co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Wykazał to dopiero w postępowaniu przed Sądem Okręgowym składając w dniu 18 sierpnia 2021 r. nowe dowody w sprawie, nieznane wcześniej organowi rentowemu. Tym samym, zdaniem apelanta, dopiero z tą ostatnią datą zostały spełnione warunki do nabycia prawa do emerytury z rekompensatą. W związku z tym apelant wnosił o ustalenie Z. W. prawa do emerytury z rekompensatą od dnia 1 sierpnia 2020 r.

Zarzut ten należało uznać za całkowicie chybiony, nie rozróżnia on bowiem spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczenia, o czym mowa w art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 504), od udowodnienia (udokumentowania) spełnienia tych warunków. Zgodnie z ostatnio powołanym przepisem prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Chodzi tu więc o przesłanki, które musi spełnić osoba uprawniona do świadczenia. W okolicznościach sprawy niniejszej sporne było spełnienie przez Z. W. warunku prawa do rekompensaty w postaci posiadania okresu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszącego co najmniej 15 lat. Warunek ten został spełniony z dniem 8 maja 2008 r., tj. z ustaniem stosunku pracy łączącego go z (...) M. M.. Organ rentowy nie kwestionował tego, że u tego ostatniego pracodawcy Z. W. przez okres 1 roku, 2 miesiące i 18 dni wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Był to ostatni okres wykonywania przez Z. W. pracy w szczególnych warunkach. W dniu ustania tego ostatniego stosunku pracy, tj. w dniu 8 maja 2008 r. Z. W. legitymował się ponad 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Należy mieć na uwadze, że prawo do świadczenia powstaje ex lege (a nie z mocy decyzji organu rentowego) w dniu spełnienia ustawowych warunków. Samo spełnienie warunków prawa do świadczenia nie rodzi po stronie organu rentowego zobowiązania z tytułu powstałego świadczenia, gdyż zależy to od złożenia przez zainteresowanego stosownego wniosku. Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyraźnie odróżnia powstanie prawa do świadczenia (tj. spełnienie warunków – art. 100 ust. 1) od momentu wypłaty świadczenia (tj. co do zasady nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu – art. 129 ust. 1).

W toku postępowania przed Sądem I instancji wnioskodawca przedstawił jedynie dowody potwierdzające, że warunek posiadania okresu co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy spełnił już w dniu 8 maja 2008 r. Nie można więc przyjąć, wbrew odmiennemu zapatrywaniu wyrażonemu w apelacji, że Z. W. spełnił wszystkie warunki prawa do rekompensaty dopiero w dniu złożenia dowodów potwierdzających, że posiada wymagany co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach. Prawdłowo więc Sąd Okręgowy przyjął, że prawo do rekompensaty winno być ustalone Z. W. od dnia(...), tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym został złożony wniosek.

Wobec spełnienia w tej ostatniej dacie warunku posiadania wymaganego co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, przedstawiony w apelacji zarzut obraży przepisów art. 184 ust. 1 pkt 1 i art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 291) oraz § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) w związku z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 1924), również nie mógł być uznany za trafny.

Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja pozwanego organu rentowego jako bezzasadna podlegała oddaleniu, czemu Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., dał wyraz w sentencji wyroku.